

Przykładowe zadania z rozwiązaniami do modułu 3.

Zadanie 1.

Kwantując sygnał mowy w pełni wysterowanym kwantyzatorem równomiernym o 16 poziomach kwantowania otrzymano $SNR = 22$ dB. Jakiej wartości SNR należy się spodziewać przy użyciu w pełni wysterowanego kwantyzatora równomiernego o 64 poziomach kwantyzacji? Odpowiedz uzasadnij

Rozwiązanie: $L=16$ poziomów to $b=4$ bity na próbkę. Dodanie 1 bitu oznacza wzrost SNR o 6 dB. 64 poziomy to 6 bitów na próbkę. Musimy dodać 2 bity do posiadanych 4. SNR zwiększy się o 12 dB i osiągnie wartość $22+12=34$ dB.

Zadanie 2.

Kwantując sygnał analogowy w pełni wysterowanym kwantyzatorem równomiernym o 128 poziomach kwantowania otrzymano $SNR = 10000$ (chodzi o stosunek mocy). Jakiej wartości SNR należy się spodziewać dla kwantyzatora o 256 poziomach kwantowania?

Rozwiązanie: W poprzednim zadaniu podane były wartości SNR w dB, teraz jako stosunek mocy. Można przeliczyć stosunek mocy na decybele (10000 to 40 dB). Można też uwzględnić, że wzrost mocy o 6 dB to wzrost 4-krotny. 128 poziomów to 7 bitów na próbkę, 256 poziomów to 8 bitów na próbkę. Dodano 1 bit, więc SNR wzrośnie 4 razy i osiągnie wartość 40000. W decybelach to będzie $40+6=46$ dB.

Zadanie 3.

Naszkcuj SNR_0 (na wyjściu akustycznym) w funkcji mocy sygnału podlegającego kwantyzacji (σ_x^2) dla kwantyzatora równomiernego, logarytmicznego i adaptacyjnego. Osie mają być wyskalowane w decybelach.

Wskazówka: Rys.8 dla kwantyzatora równomiernego i logarytmicznego. Teoretycznie kwantyzator adaptacyjny powinien mieć stałą wartość SNR_0 . W praktyce zawsze będzie przesterowanie. Dla bardzo cichych sygnałów pojawi się wpływ szumów układów elektronicznych. W każdym razie płaska część charakterystyki kwantyzatora adaptacyjnego powinna rozciągać się w szerszym zakresie zmian mocy sygnału niż miało to miejsce dla kwantyzatora logarytmicznego.

Zadanie 4.

Sygnał telefoniczny poddano próbkowaniu (8000 próbek/s), kwantowaniu i transmisji z przepływnością 32 kbit/s, otrzymując $SNR = 22$ dB. Następnie zwiększono przepływność do 56 kbit/s. Jakiej wartości SNR należy się teraz spodziewać? Odpowiedź uzasadnij.

Rozwiązanie: $32000/8000=4$ bity na próbkę. $56000/8000=7$ bitów na próbkę. Przybyły 3 bity, a więc SNR wzrośnie o 3 razy $6 = 18$ dB. Osiągnie wartość $22+18=40$ dB

Zadanie 5.

Współczynniki autokorelacji sygnału wynoszą $R_0 = 1$, $R_1 = 0.8$ (pozostałych współczynników nie znamy). Zastosowano najprostszego (nieoptymalny) predyktor, przewidujący wartość bieżącej próbki jako wartość próbki poprzedniej: $x_n^p = x_{n-1}$. Jaką moc błędu predykcji udało się osiągnąć? Jaki jest zysk predykcji?

Rozwiązanie: Dla tego predyktora $\sigma_\varepsilon^2 = 2R_0 - 2R_1$ (wzór 23). Wynik: $\sigma_\varepsilon^2 = 0.4$. Zysk predykcji to stosunek mocy sygnału $\sigma_x^2 = R_0$ do mocy błędu predykcji σ_ε^2 . Wynik $G_p = 2.5$.

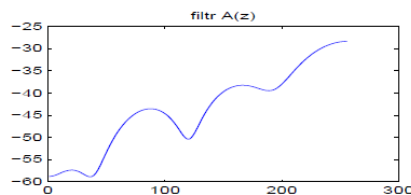
Zadanie 6.

Obliczono współczynniki autokorelacji sygnału akustycznego: $R_0 = 1$, $R_1 = 0.8$. Predyktor przewiduje próbkę x_n w następujący sposób: $x_n^p = a_1 x_{n-1}$. Oblicz optymalny współczynnik predykcji a_1 , który zapewnia najmniejszą moc błędu predykcji. Jaki jest zysk predykcji?

Rozwiązanie: Wg wzoru (24) $a_1 = \frac{R_1}{R_0} = 0.8$. Moc błędu predykcji $\sigma_\varepsilon^2 = R_0 - 2a_1R_1 + (a_1)^2R_0 = 0.36$. Zysk $G_p = 2.77$. Zauważmy że jest to predyktor nieco lepszy od predyktora z poprzedniego zadania.

Zadanie 7.

Na rysunku pokazano charakterystykę częstotliwościową (w zakresie od częstotliwości 0 do połowy częstotliwości próbkowania) filtra $A(z) = 1 - P(z) = 1 - \sum_{i=1}^N a_i z^{-i}$ przetwarzającego sygnał mowy na błąd predykcji. Ile (co najmniej) wynosi liczba współczynników predykcji N ? Odpowiedź uzasadnij.

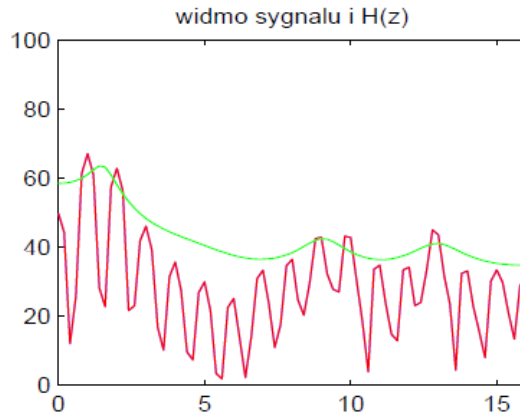

Rozwiązanie: Filtr $A(z)$ ma N zer, w związku z tym jego charakterystyka częstotliwościowa może mieć najwyżej N minimów w zakresie częstotliwości od 0 do częstotliwości próbkowania. Widzimy 4 minima do połowy częstotliwości próbkowania. Po dorysowaniu lustrzanego odbicia będzie ich 8. Trzeba jednak zauważyć, że za minimum na częstotliwości zerowej i minimum na częstotliwości próbkowania odpowiada to samo zero leżące na osi rzeczywistej. Tak więc zer będzie 7. Może ich być więcej (jeśli leżą w pobliżu początku układu współrzędnych, to nie wywołują widocznych zmian charakterystyki częstotliwościowej filtra). Nie może jednak być ich mniej niż 7. Patrz p.7 Moduł 1.

Zadanie 8.

Na rysunku pokazano widmo fragmentu mowy i charakterystykę częstotliwościową filtra predykcyjnego $H(z)$ (przetwarzającego sygnał błędu predykcji na sygnał mowy) w zakresie częstotliwości od zera do połowy częstotliwości próbkowania. Transmitancja filtra wynosi $H(z) = \frac{1}{1 - P(z)} = \frac{1}{1 - \sum_{i=1}^M a_i z^{-i}}$.

Ile (co najmniej) wynosi liczba współczynników predykcji M ? Odpowiedź uzasadnij.

Rozwiązanie: Filtr $H(z)$ ma M biegunów, nie ma zer wpływających na charakterystykę częstotliwościową (zera leżące w początku układu współrzędnych nie mają takiego wpływu). Każdy biegun może wytworzyć maksimum charakterystyki. Jest 6 maksimum w zakresie częstotliwości od zera do częstotliwości próbkowania (na rysunku widzimy 3, bo nie obserwujemy lustrzanego odbicia). 6 maksimum to co najmniej 6 biegunów, a więc co najmniej 6 współczynników predykcji.

Zadanie 9.

Kwantyzator wektorowy posiada słownik liczący $L = 256$ wektorów, kwantuje on wektory złożone z $N = 4$ kolejnych próbek sygnału mowy. Jaka jest rozdzielczość tego kwantyzatora wektorowego? (b , w bitach na próbkę). Ile poziomów kwantyzacji miałby kwantyzator skalarny pracujący z tą samą rozdzielczością?

Rozwiązanie: Ze wzoru $L = 2^{bN}$ od razu wynika $b = 2$. Kwantyzator skalarny o $b=2$ bitach na próbkę ma $L = 2^b = 4$ poziomów kwantyzacji.

Zadanie 10.

Częstotliwość próbkowania wynosi $f_s = 32\text{kHz}$, rozdzielczość kwantyzatora wektorowego $b = 2$ bit/próbkę, wymiar kwantowanych wektorów $N = 5$. Ile jest wektorów w słowniku? Ile operacji arytmetycznych (mnożeń) na sekundę wykonuje nadajnik kwantyzatora wektorowego przy przeszukiwaniu słownika?

Rozwiązanie: Liczba wektorów $L=2^{bN}=1024$. Przeszukując słownik wykonuje się $LN=5120$ operacji. Słownik przeszukiwany jest $32000/5=6400$ razy na sekundę. Daje to $6400 \times 5120 = 32768000$ operacji na sekundę.

Zadanie 11.

Częstotliwość próbkowania wynosi 8kHz , słownik kształtów (kwantyzatora wektorowego typu kształt-wzmocnienie) liczy 512 wektorów 4-wymiarowych, a wzmacnienie jest kodowane w 8 poziomach. Jaka jest przepływność binarna?

Rozwiązanie: Kształt jest kodowany w 9 bitach ($2^9=512$), a wzmacnienie w 3 bitach ($2^3=8$), razem na wektor przypada $9+3=12$ bitów. Transmituje się $8000/4=2000$ wektorów na sekundę. Przepływność wynosi zatem $2000 \times 12 = 24000$ bitów na sekundę.

Zadanie 12.

W koderze 2-kanalowym moce sygnału fonicznego wynoszą w obu podpasmach częstotliwości: 30 dB i 18 dB. Rozdzielić 4 bity pomiędzy kwantyzatory adaptacyjne operujące w tych podpasmach w taki sposób, aby ogólna moc szumu kwantowania była jak najmniejsza. Jaka będzie moc szumu w każdym kanale?

Rozwiązanie:

Przed przydzieleniem bitów kwantyzatory nie działają, w odbiorniku można jedynie odtworzyć ciszę. Strata (błąd, wynikający z nieodtworzenia sygnału) jest większa w pierwszym podpaśmie (30 dB > 18 dB), więc tam przydzielamy pierwszy bit. Kwantyzator 1-bitowy (2-poziomowy) ma szum kwantowania około 6 dB poniżej mocy kwantowanego sygnału, a więc moc szumu kwantowania wyniesie $30\text{dB} - 6\text{dB} = 24\text{dB}$. Po przydzieleniu pierwszego bitu, szum w pierwszym kanale jest nadal większy, niż strata w drugim kanale (24 dB > 18 dB). Drugi bit przydzielamy więc pierwszemu kanałowi, skutkiem czego moc szumu kwantowania obniży się o dalsze 6 dB (zasada 6dB na bit), osiągając wartość $24 - 6 = 18\text{dB}$. Teraz błąd w obu kanałach jest równy, wynosi po 18 dB. Dwa pozostałe bity rozdzielimy więc po jednym na każdy kanał. Ostatecznie szum kwantowania w obu kanałach będzie wynosił $18 - 6 = 12\text{dB}$. Pierwszy kanał otrzymał 3 bity, drugi 1 bit.